

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Житаря Максима Олеговича

на дисертаційну роботу Асан Айсулу на тему: «Управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 07

«Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами, планами та темами.

Сучасний етап економічного розвитку характеризується інтенсивними змінами у технологічній, економічній та соціальній сферах, що визначає нові виклики для телекомунікаційних підприємств. Інноваційний розвиток стає ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності цих підприємств, особливо у контексті глобалізації та цифровізації економіки. В умовах глобалізації та активного впровадження технологій 5G, хмарних сервісів, штучного інтелекту та блокчейну, підприємства зіштовхуються з необхідністю адаптації своїх бізнес-моделей, а також пошуку нових джерел фінансування інновацій. З огляду на високий рівень конкуренції, телекомунікаційні підприємства змушені змінювати підходи до управління фінансовими ресурсами, зокрема шляхом впровадження новітніх цифрових платформ та оптимізації витрат, спрямованих на інноваційний розвиток.

Таким чином, для забезпечення стійких позицій на національному ринку та ефективного функціонування в умовах глобальної цифрової трансформації, телекомунікаційним підприємствам необхідно акцентувати увагу на впровадженні інновацій, удосконаленні фінансового менеджменту та адаптації до новітніх технологічних трендів. Вищезазначене обґрунтовує наявність потреби щодо пошуку дієвих науково обґрунтованих підходів до управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Наукова важливість теми дисертаційного дослідження підтверджується тематикою науково-дослідних робіт Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій: «Управління корпоратизацією підприємства» (№ держреєстрації 0125U002026), «Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств» (№ держреєстрації 0120U100021).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність.

Загальний аналіз дисертації Асан Айсулу та публікацій автора у наукових виданнях свідчить про високий рівень обґрунтованості та достовірності представлених наукових положень, сформованих висновків та розроблених рекомендацій. Детальний аналіз дисертаційної роботи демонструє самостійність виконання дослідження із використанням значного масиву статистичних та аналітичних даних та теоретичного і прикладного матеріалу.

Наукові положення представлені у дисертації є достатньо обґрунтованими. Методологічні підходи, зроблені висновки та запропоновані рекомендації ґрунтуються на детальних дослідженнях функціонування сфери електронних комунікацій та телекомунікаційних підприємств із застосуванням наступних методів: індукції та дедукції, наукової абстракції та теоретичного узагальнення, аналізу, синтез дослідження фундаментальних положень та експертного оцінювання, компаративного аналізу, узагальнення, формалізації, групування, систематизації, економіко-математичний та статистичний, лінійного тренду та графічний.

Теоретичною та методологічною основою дисертації є фундаментальні наукові концепції та прикладні наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків із проблематики менеджменту, фінансової теорії та теорії організацій. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні дані міністерств та відомств України, Державної служби статистики України, офіційні матеріали обліку та звітності телекомунікаційних підприємств, матеріали періодичних видань, Інтернет-ресурси.

Автором дисертації конкретно визначено мету та логічно сформульовано завдання наукового дослідження. У відповідності до визначеної мети і завдань здійснено логічно послідовне викладення матеріалів дисертації. Композиція основних розділів дисертації гармонійно корелює з основними положеннями дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота представлена у науковому стилі викладення результатів досліджень. Отримані результати наукового дослідження та зроблені висновки мають наукове та практичне значення. Представлені складові наукової новизни мають високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості та характеризують значущість здійснених автором наукових розробок та отриманих результатів. Результати наукових досліджень підтверджені, апробовані та схвалені на 6 наукових конференціях.

У цілому проведений аналіз дисертації Асан Айсулу свідчить про високий рівень теоретичної та практичної фахової підготовки та сформований науковий світогляд здобувача. Отримані результати наукового дослідження та запропоновані напрями розв'язання досліджуваної наукової проблематики справляють позитивне враження.

3. Новизна результатів досліджень та повнота викладу в наукових працях.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження проявляється в удосконаленні теоретико-методологічного підґрунтя та розробці обґрунтованих науково-практичних рекомендацій щодо ефективного управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Аналіз матеріалів дисертації та наукових публікацій Асан Айсулу дозволяє зробити висновок про наукову новизну, обґрунтованість та практичне значення отриманих результатів. Найвагомішими науковими результатами дисертаційного дослідження, які формують його наукову новизну, належать

такі положення:

- наукові підходи до формування системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, яка включає матрицю витоків фінансового забезпечення, що поділяються за видовою ознакою на традиційні і специфічні та ординарні і ексклюзивні з орієнтиром на місце їх знаходження відносно підприємства - внутрішні та зовнішні; композиційний дизайн яких, включає форму надання - інтегрування (поєднання фінансових ресурсів приватних підприємств, громадських організацій, державних інституцій та благодійних фондів у процесі реалізації проєктів публічно-приватного партнерства) (с.64-70);

- методичні підходи до управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, що складається із сукупності принципів, методів, інструментів та процедур, спрямованих на ефективне генерування, розподіл та використання фінансових ресурсів телекомунікаційних підприємств (с. 60-76);

- концептуально-методологічний підхід до дизайну фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств, як цілісної системи складових фінансового середовища телекомунікаційних підприємств, узгодженість функціонування яких спрямована на підвищення фінансової стійкості в процесі формування та імплементації управлінських рішень щодо унормування фінансових ризиків для покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку (с.162-165);

- концептуальна модель покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, яка ґрунтується на результатах SWOT-аналізу сфери електронних комунікацій та трендотчингу телекомунікаційних підприємств з урахуванням доміант генерування, накопичення, трансформації, залучення фінансових ресурсів у відповідності до фінансових стратегічних орієнтирів діяльності підприємства та враховує можливі сценарії інноваційного розвитку, за якими можуть функціонувати підприємства відповідно до існуючого життєвого циклу та фінансового стану: сценарії лідерства, екоінновацій, зелених фінансів, виходу на ІРО, публічно - приватного партнерства (с.155-173);

- понятійно - категоріальний апарат управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств шляхом обґрунтування сутності дефініцій: «інновації» (с. 32); «фінансові ресурси підприємств» (с.48); «управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств» (с. 75); «фінансова архітектура телекомунікаційних підприємств» (с. 163).

Основні результати дослідження опубліковано в 15 роботах, з них: 8 статей у наукових фахових виданнях (у т.ч. 2 – у виданні, проіндексованому у Scopus, 6 статей у фахових виданнях України категорії «Б»), 1 розділ колективної монографії, опублікованої у країні ЄС та 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

4. Практичне значення дисертації та використання результатів дослідження .

Одержані результати та практичні рекомендації становлять методичну основу ефективного управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Практична цінність отриманих результатів дисертаційного дослідження презентується розробленими та запропонованими автором положеннями, пропозиціями та рекомендаціями, що формують теоретико - методичний базис управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Наукові результати дисертаційної роботи використано у практичній діяльності ТОВ «Лайфселл», ТОВ «Комтел», ТОВ «ІТ Спеціаліст», ТОВ «Смарт-Мак». Певні теоретико-методологічні положення матеріалів дослідження використовуються у навчальному процесі Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання наступних дисциплін: «Управління фінансовою діяльністю підприємств», «Стратегічне управління інноваційним розвитком», «Інноваційний менеджмент», «Провайдинг інновацій в галузі ТК», «Управлінський аналіз діяльності підприємств», «Корпоративне управління».

5. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

Аналіз дисертації Асан Айсуну свідчить, що її авторка при виконанні дисертаційної роботи дотримувалась основних принципів та норм академічної доброчесності, тому можна стверджувати, що дисертаційне дослідження є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею. Запропоновані наукові розробки та положення, зроблені висновки та сформовані рекомендації, що презентовані у дисертаційному дослідженні, отримані особисто здобувачем.

Дисертація містить необхідні посилання на всі використані джерела інформації, статистичні дані, відомості відповідно нормам законодавства про авторське право. У результаті перевірки дисертаційної роботи встановлено коректність посилань на джерела інформації для текстових та ілюстративних запозичень, що дозволяє дійти висновку про відсутність порушень академічної доброчесності та дотримання здобувачем всіх її принципів та норм.

6. Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота заслуговує на позитивну оцінку. Водночас слід зазначити, про деякі дискусійні положення та недоліки щодо дисертаційного дослідження:

1. Доцільно було б у п.1.3 дисертаційної роботи розкрити особливості впливу фінансових ризиків на ефективність управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, що збільшило б багатоаспектність складових теоретичного базису наукового дослідження.

2. Очевидним є те, що глобальна економічна та фінансова турбулентність

кардинально змінили склад і структуру джерел фінансування інноваційного розвитку підприємств сфери електронних комунікацій. Відтак, дисертаційна робота збагатилася б якби в ній було відображено порівняння структурних змін складу фінансових ресурсів, а також вказані джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, що використовуються в умовах сьогодення.

3. Потребують більшої деталізації запропоновані форми державної фінансової підтримки інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств (директна та опосередкована) у контексті активізації процесів переходу до сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

4. З урахуванням здатності автора застосовувати неординарні підходи до розв'язання проблемних аспектів фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, бажаною була б додаткова аргументація представлених на рис. 3.5 основних детермінантів впливу публічно-приватного партнерства на фінансове забезпечення сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств (с.140) з позицій сприяння розвитку зеленої економіки та застосування зелених фінансових інструментів телекомунікаційними підприємствами.

5. Не дістала належного розгляду нормативно-правова база, що регламентує інноваційну діяльність підприємств сфери електронних комунікацій з позицій їх фінансового забезпечення, що посилює аргументованість запропонованої у п. 3.1 комплексної системи державної інноваційної політики післявоєнного відновлення держави та гармонізації функціонування сфери електронних комунікацій, яка передбачає системний підхід у формуванні нової парадигми державної політики інноваційного розвитку країни.

Проте, викладені зауваження не зменшують значущість дисертаційної роботи Асан Айсулу щодо теоретико-методологічних та науково-практичних засад управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

7. Загальний висновок та її відповідність установленим вимогам.

Ретельний аналіз дисертаційної роботи Асан Айсулу на тему «Управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств» дозволяє зробити висновок, що дисертація виконана на достатньо високому науковому рівні та визначається суттєвою науковою новизною та практичною цінністю. Дисертаційна робота є завершеною та цілісною кваліфікаційною науковою працею, в якій забезпечується розв'язання важливого наукового завдання, пов'язаного з удосконаленням управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Представлена дисертація повністю відповідає спеціальності 073 «Менеджмент» і вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017 р. та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи

про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Асан Айсулу заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

**Професор кафедри фінансів
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка,
доктор економічних наук, професор**

Максим ЖИТАР

